

NOVA EKONOMIJA, INTERNET I INTELEKTUALNA SVOJINA

Nemanja Šarenac
Ekonomski fakultet u Istočnom Sarajevu – Pale, Bosna i Hercegovina
nemanja.sarenac@gmail.com

Mr Mladen Rebić
Ekonomski fakultet u Istočnom Sarajevu – Pale, Bosna i Hercegovina
rebicmladen@yahoo.co.uk

Apstrakt. Ovaj rad proučava novu ekonomiju povezano sa intelektualnom svojinom i u tom kontekstu ukazuje na njihovu isprepletenost, te označava probleme koji svakodnevno nastaju u digitalnom svijetu. Poslovanje u novoj ekonomiji zavisi od povjerenja i partnerstva u dugom roku, stvaranja novih ideja i podizanja blagostanja cjelokupnog društva. Prava intelektualne svojine imaju višu vrijednost od ostalih oblika nematerijane imovine, a zajedno sa inovativnim mišljenjem tretiraju se kao posebna vještina. Jedna od glavnih posljedica globalne trgovine, koja se pojavila krajem dvadesetog vijeka, bila je sloboda spajanja trgovačkih zona sa pravom upravljanja intelektualnom svojinom nastojeći smanjiti njenu povredu prava. Globalizacija, progres informaciono komunikacione tehnologije donijeli su novo shvatanje vrijednosti intelektualne svojine, kao i potrebu da se ona štiti i gradi. Privredni i društveni razvoj najmanje zavisi od ideologije, društvenih vrijednosti i ciljeva, već zavisi od pravila, mreža, znanja i zaštite inetelktualne svojine.

Ključne riječi: nova ekonomija, e-trgovina, internet, intelektualna svojina, inovacije.

THE NEW ECONOMY, INTERNET AND INTELLECTUAL PROPERTY

Nemanja Šarenac
Faculty of Economics in East Sarajevo – Pale, Bosnia and Herzegovina
nemanja.sarenac@gmail.com

Mladen Rebić, M.Sc
Faculty of Economics in East Sarajevo – Pale, Bosnia and Herzegovina
rebicmladen@yahoo.co.uk

Abstract. This paper examines the new economy and intellectual property, and in this context, points to their interpenetration and indicates the problems that arise daily in the digital world. Business in the new economy depends on trust and partnership in the long run, and balancing the creation of new ideas and raise the overall welfare of society. Intellectual property rights have a higher value than other forms of intangible property, along with innovative thinking is treated as a special skill. One major consequence of global trade, which appeared in the late twentieth century, was the freedom of connecting trade zone with the right management of intellectual property, seeking to reduce its violation. Globalization, the progress of information and communication technologies have brought new understanding of the value of intellectual property, and the need to protect and build it. Economic and social development depends on a minimum of ideology, social values and goals, but depends on the rules, networks, knowledge and protection of Intellectual Property.

Key words: New Economy, E-Commerce, Internet, Intellectual Property, Innovation

1. UVOD

Pojam „nova ekonomija” počeo se upotrebljavati prije nekoliko decenija, kako bi se objasnio čitav niz ekonomskih, socijalnih i kulturnih promjena podstaknutih progresom informacionih tehnologija. Uticaj nove ekonomije na procese globalizacije u ekonomskoj sferi, dovodi do pojave određenih ekonomskih fenomena, koji na globalnom nivou postaju od primarnog značaja za buduće uspostavljanje ekonomskih veza između zemalja koje se nalaze u tranziciji. Nova ekonomija pokušava odgovoriti na izazove današnjice, kako upravljati zemljom i voditi je u uslovima kontinuiranih tehnoloških promjena i inovacija. Opšte je poznato da je Internet globalna komunikaciona mreža, na koju danas, prema najnovijim procjenama, može pristupiti oko dvije milijarde ljudi u svijetu. Takav potencijal, ima veliki značaj i široko područje uticaja. E-trgovina otvara velike mogućnosti i počinje da donosi kvalitativne promjene u poslovanju i svakodnevnom životu i radu ljudi.

U prošlosti intelektualna svojina je bila prava tajna i prepuštena tehničkim stručnjacima i pravnicima u kompanijama. Doba nove ekonomije i revolucije informaciono-komunikacionih tehnologija (IKT), rast inovacija u sprezi sa globalizacijom, doveli su je u epicentar pažnje. Danas, intelektualna svojina je ključni faktor državne politike, kao i strateškog planiranja preduzeća. Intelektualna svojina predstavlja „moćno sredstvo” rasta koje nije u svim zemljama maksimalno izraženo, naročito u zemljama u razvoju.

2. KARAKTERISTIKE NOVE EKONOMIJE

Nova ekonomija (*The New Economy*) se odnosi na nove sektore u ekonomiji, zahvaćene talasom naučno-tehničkog progressa, informaciono-komunikacionih i visokih tehnologija svih vrsta. Ako pogledamo preciznije, riječ je o onim granama i područjima u privredi i društvu koja su u vezi sa proizvodnjom intelektualnog kapitala, koji u današnje vrijeme, postaje odlučujući faktor proizvodnje, daleko ispred fizičkog kapitala. Tu spadaju kompanije e-trgovine, medijske globalne korporacije, kompanije koje se bave izradom softverskih aplikacija, proizvođači IKT opreme, preduzeća za instaliranje komunikacionih mreža i serviseri date opreme, itd. Neophodno je istaći da savremeno poslovanje nije toliko zavisno od materijalnih koliko od nematerijalnih resursa, a to znači od znanja, vještina i kompetencija. Nova ekonomija (koju na primjeru Sjedinjenih Američkih Država predstavljaju „Google“, „AOL“ „Microsoft“) ima znatno manju zaposlenost, ali daleko veću tržišnu kapitalizaciju. Obilježija nove ekonomije mogu se sagledati u nekoliko bitnih karakteristika:

- ljudski i intelektualni kapital u njoj je znatno veći od materijalnog,
- nematerijalna dobra odlikuju se specijalnošću i jedinstvenošću,
- inovaciona djelatnost je najbitnija komponenta nove ekonomije,
- promjene u materijalnoj proizvodnji i radnim resursima ne mogu da prate dinamičan tempo naučno-tehničkog razvoja,
- znanje daje najveći dio stvorene vrijednosti u proizvodnji, a najviše zaposlenih je u proizvodnji, čuvanju, transferu i iskorištenju znanja,
- transakcioni troškovi (skupljanje informacija, obrada tržišta, ugovaranje, monitoring realizacije ugovora, zaštita prava svojine, reklamiranje, marketing istraživanja, odnosi s javnošću i dr.) prevazilaze proizvodne,
- uloga menadžmenta intelektualnih resursa je značajna jer su strateške greške, mjerene krupnim iznosima, vezane sa korišćenjem intelektualnih resursa i proizvoda,
- u uslovima potpune konkurencije i zahtjeva za stalnim obnavljanjem znanja u svrhu praćenja IKT progressa, naglasak dobija cjeloživotno obrazovanje.

Gledajući u širem kontekstu, nova ekonomija¹ jeste model ekonomije iz koga na svijet izlaze nove digitalne robe i usluge, još jeftinije i po mjeri kupca, novi sektori, savremeni načini poslovanja (elektronsko), virtualni nevidljivi resursi i dr. Ona počiva na međusobno povezanim politikama s ciljem postizanja maksimalno održivog dugoročnog razvoja, gdje umrežene informaciono-komunikacione tehnologije dramatično povećavaju količinu i vrijednost informacija dostupnih pojedincima, preduzećima, tržištima i politikama, omogućujući im pri tome da rade efikasniji izbor i vodeći ih do superiornijih performansi. Nova ekonomija se od tradicionalne ili stare ekonomije razlikuje u svim domenima tržišta, poslovanja, državne regulacije i ljudskih resursa (Tabela 1.).

Tabela 1. Razlike između tradicionalne i nove ekonomije

	PREDEMET	TRADICIONALNA	NOVA
TRŽIŠTE	Ekonomski razvoj	Smiren i nepredvidiv	Brze promjene, haotičnost
	Tržišne promjene	Spore i linearne	Brze i nepredvidive
	Životni vijek	Dugotrajan	Kratkotrajan
	Okvir konkurencije	Lokalna	Globalna hiperkonkurentnost
	Konkurencija: Naziv igre	Velike firme eliminišu male	Brzo eliminišu spora preduzeća
	Marketing: Naziv igre	Masovni marketing	Ciljani marketing
SLOVAN	Naglasak na	Stabilnost	Upravljanje promjenama
	Pristup poslovnom razvoju	Misija, ciljevi, planovi, akcija	Dinamična strategija

¹ Naziva se još i digitalna ekonomija (*Digital Economy*), mrežna ekonomija (*Network Economy*), internet ekonomija (*Internet Economy*), ekonomija znanja (*Knowledge Based Economy*) i dr.

	Mjerilo uspjeha	Profit	Kapitalizacija tržišta
	Organizacija proizvodnje	Masovna proizvodnja	Fleksibilnost i "lean" proizvodnja
	Ključni faktor rasta	Kapital	Resursi: ljudi, znanje i sposobnost
	Ključni izvor inovacija	Istraživanje	Istraživanje, upravljanje znanjem integracija, nove poslovne kreacije
	Ključni tehnološki faktor	Automatizacija i mehanizacija	IKT, e- poslovanje, kompjuterizovani dizajn i proizvodnja
	Resursi koji nedostaju	Finansijski kapital	Ljudski kapital
	Proces donošenja odluka	Vertikalni	Participativni
	Proces inovacija	Periodičan, linearan	Kontinuiran, sistematičan
	Proizvodnja fokusirana na	Interni procesi	Cjelokupan lanac
	Strateške alijanse sa ostalim preduzećima	Rijetko	Udruživanje s ciljem upotpunjavanja komplementarnih resursa
	Organizacijske strukture	Hijerarhijske, birokratske, funkcijske, piramidalne	Međupovezani podsistemi, fleksibilnost, mrežna struktura
Poslovni modeli	Naređivanje i kontrola	Savremeni: usmjerenost na ljudske resurse i znanje	
LJUDSKI RESURSI	Vodstvo	Vertikalno	Ovlašćivanje zaposlenih i samovođstvo
	Karakteristike radne snage	Uglavnom muška radna snaga	Podjednak udio muške i ženske radne snage, visokoobrazovani
	Vještine	Uskospecijalizovane za određeno područje rada	Široka obrazovanost, fleksibilnost
	Zahtjevi obrazovanja	Vještina ili određeni stepen obrazovanja	Stalno učenje
	Odnosi menadžmenta i zaposlenih	Konfrontacija	Kooperacija, timski rad
	Zaposlenost	Stabilna	Pod uticajem tržišnih prilika / faktor rizika
	Na zaposlene se gleda kao na	Trošak	Investiciju
DRŽAVA²	Odnosi biznis država	Nametanje regulacija	Podsticanje novih prilika za razvoj
	Regulacije	Naređivanje i kontrolisanje	Zasnovane na tržištu, fleksibilne
	Državne usluge	Socijalna zaštita	Omogućavanje

Izvor: Vadim Kotelnikov. "Key Features of the New Rapidly Globalizing and Changing Knowledge Economy". http://www.1000ventures.com/business_guide/crosscuttings/new_economy_transition.html, od 19.07.2011. god.

U proteklim decenijama, društva su se bogatila zavisno od prirodnih resursa, rada i kapitala, a tu se prvenstveno misli na materijalna dobra. Danas, kad ekonomiju "cigle i maltera" postepeno potiskuje „ekonomija inovacija“, osnovnu polugu društva čini znanje i uopšte intelektualna svojina. Znanje postaje najvažniji vid bogastva, a intelektualna svojina vid imovine. Tu revoluciju donijela nam je ekonomija koja se bazira na Internetu i koja je promjenila način sticanja, izgled i vrstu informacija. Bogastvo i kulturni prosperitet zemalja zavisi od proizvodnje i upravljanja tri "i": ideja, inovacija i informacija, pomoću četvrtog "i" – Interneta. „Virtuelna pričaonica“, „svjetsko polje znanja“, „sajber tržišta“, „globalne vinove loze“ kako sve zovu Internet danas, stvara globalnu mrežu ljudi i poslova. Parola nove ekonomije glasi "misli globalno i djeluj lokalno", što daje mogućnost da ljudi usvoje pozitivne tekovine globalizacije u svom okruženju i kulturi, bez potiskivanja sopstvene kulture.

3. IZAZOVI E-TRGOVINE PREMA INTELEKTUALNOJ SVOJINI

Jedan od izazova koji je Internet postavio pred intelektualnu svojinu jeste inovativni način poslovanja na mreži. Elektronska trgovina narasla je na bilionsku industriju, i u takvom okruženju dolazi do ubrzanog pronalaženja novih metoda i načina da kupcima i prodavcima olakšaju vođenje elektronskog poslovanja.

Drugi izazov u elektronskom svijetu vodi se oko pravnog regulisanja „sajber beskućnika“ koji su registrovali imena domena³ koje neće koristiti, koji su slični ili isti sa poznatim imenima ili žigovima (markama, brendovima), a nakon toga ih prodaju vlasnicima žiga ili poznatog imena uz određeni profit. Posao s kupoprodajom domena pretvorio se u novu internet zlatnu groznicu koja je pojedince preko noći pretvorila u

² Izvor: Quah, D. and Coyle, David. (2002.) *Getting the Measure of the New Economy*. London: The Work Foundation.

³ Internet domen je tekstualna oznaka koja identifikuje skup uređaja ili Internet servisa, povezujući ih u jedinstvanu administrativno-tehničku celinu. U suštini to su Internet adrese.

nove milionere. Mnogi s pravom internet domene nazivaju „nekretninama“ XXI vijeka, što potvrđuje podatak od 130 miliona registrovanih domena, od čega se dnevno registruje stotinu hiljada. Procenjuje se da industrija kupoprodaje internet domena danas vrijedi dvije milijarde dolara, dok analitičari procenjuju da će tržišna vrijednost domena u 2010. godini dosegnuti 4 milijarde dolara.

Digitalna piraterija uslovljena je brзом i lakom mogućnošću pravljenja digitalnih kopija knjiga, fotografija, muzike i filmova, i slanja Internetom na bilo koju tačku na planeti. Antipiratske akcije protiv rasprostiranja ilegalnog materijala zaštićenog autorskim pravima, sprovode se svakodnevno, a pirati su sve vješiji u iznalaženju novih kanala distribucije i novih metoda kopiranja. Procenjuje se da globalna piraterija muzike prouzrokuje 12,5 milijardi dolara ekonomskih gubitaka godišnje, a kumulativni uticaj svih ovih oblika softverske piraterije iznosio je u 2009. godini više od 51 milijardu dolara.⁴ Piraterija je najzastupljenija u regionima Istočne Evrope, Južne Amerike i Bliskog Istoka.

Elektronska trgovina utiče na tržište i sistem regulacije, i suočava se sa raznim domenima pravnog interesa. Globalnost savremenog poslovanja i pitanja intelektualne svojine koja se vežu na to, stvaraju teškoće u razvoju rješenja i govore protiv prekograničnih intervencija. Isprepletanost e-trgovine i intelektualne svojine sa drugim srodnim oblastima prikazana je u tabeli 2.

Tabela 2. E-trgovina i uticaj na pravo i politiku intelektualne svojine i druge oblasti

Karakteristike	Pojave	Pitanja povezana sa intelektualnom svojinom
Globalnost	Prekogranični uticaji	Usklađivanje prava intelektualne svojine, priznavanje odluka i sprovođenje
Interdisciplinarnost	Širenje novih posrednika i nastajanje posredovanja	Odgovornost Internet dobavljača za kršenje prava intelektualne svojine, izvođači zahtjevaju svoja prava
Digitalna tehnologija	Savršen kvalitet digitalnih kopija	Provjera definicija umnožavanja
Otkrivanje, anonimnost i privatnost	Sajber piraterija i fer upotreba	Teško sprovođenje prava intelektualne svojine, stavljanje vodenog žiga na autorska djela
Brzina svjetlosti	Proširen jаз između zakonodavnih napora i tehničkih promjena, neefikasan sudski sistem	Savjetovanje na Interenetu o formulaciji međunarodne politike, dolaženje do rješenja korišćenjem sistema alternativnog rješavanja spora (posredovanje i arbitraža)
Tehničke osobine	Ime domena, protokol Internet standarda	Sporovi o imenima domena i sukobi povodom žigova
Internet upravljanje	Minimalisti protiv maksimalista	Razlike u politici zemalja (opseg u kome vlade primjenjuju regulativne mjere)

Izvor: Idris, Kamil. (2002.) Intelektualna svojina. Beograd: Zavod za intelektualnu svojinu.

4. INTELEKTUALNA SVOJINA KAO FAKTOR EKONOMSKOG RAZVOJA

Funkcionalna prava svojine omogućavaju da ekonomska sredstva budu produktivna smanjenjem troškova i podsticanjem stvaranja viška vrijednosti, koje mogu biti reinvestirane bez straha od eksproprijacije. Veza između sigurnih imovinskih prava i ekonomskog razvoja, leži u sposobnosti prava svojine da udahnu „mrtvi kapital“ u formalnu ekonomiju. Međutim, iskustva mnogih zemalja u razvoju ilustruju teškoće u stvaranju i održavanju svojinskih prava koja važe za sve građane. Još važnije je nastaviti isticanje koristi od prava svojine koje olakšavaju ekonomski rast i razvoj.

Prava intelektualne svojine predstavljaju ekskluzivna prava nad kreacijama uma. Ovo uključuje pronalaskе, književna i umetnička djela, kao i žigove, imena, slike, i dizajn koji se koristi u trgovini. Svjetska ekonomija

⁴ BUSINESS SOFTWARE ALLIANCE. (2010.) Piracy Impact Study The Economic Benefits of Reducing Software Piracy. Washington: BSA.

praktično zavisi od robe intelektualne svojine - od aviona do poslovnog softvera, i od lijekova do mobilnih telefona.

Ekonomija je prožeta industrijskom politikom i njenim važnim instrumentom, a to je zaštita intelektualne svojine. Zemlje u razvoju moraju da uhvate korak sa globalnim pravcima slobodne trgovine. Podsticanje stranih direktnih investicija (SDI) i odgovarajuća zaštita intelektualne svojine imaju ključni značaj za zemlje u razvoju. Uticaj na ekonomski razvoj zavisi od pristupačnosti i stepena pružene zaštite. Ako je nizak nivo zaštite intelektualne svojine, kao što je slučaj kod manje razvijenih zemalja, preduzeća se oslanjaju na stare i zaostale tehnologije. Zbog razlike u strukturi bruto društvenog proizvoda (BDP), zemlje sa malim prihodima mogu da koriste i razvijaju različite tehnologije i raznim načinima ostvaruju benefite od intelektualne svojine.

Tabela 3. Razlike u vrijednosti BDP-a i različitih grupa prihoda

Zemlje	Procenat BDP (prosjek 2000-06)		
	Usluge	Industrija	Poljoprivreda
Zemlje sa malim prihodima	49,1	27,8	23,1
Zemlje sa srednjm prihodima	53,6	37,0	9,4
Zemlje sa visokim prihodima	71,7	26,6	1,7

Izvor: World Resources Institute, EarthTrends: Searchable Database - Economics, Business, and the Environment http://earthtrends.wri.org/searchable_db/index.php?action=select_variable&theme=5 , od 19.07.2011.godine

Modernizacija uređaja i procesa proizvodnje je osnova za uticaj zaštite intelektualne svojine u domenu proizvodnje. U najsiriromašnijim dijelovima planete, aktivnosti uvođenja novih tehnologija će biti značajne za prosperitet države. U poljoprivredi, gdje se ne ulaže mnogo u razvoj i istraživanja, traži se pomoć privatnog sektora gdje investitori nisu spremni da ulažu jer ne mogu da zaštite postignute rezultate.

Korelacijom između efikasnih prava svojine i njenog značajnog uticaja na ekonomske performanse zemlje, vidimo da zemlje sa jačim pravima svojine, za rezultat imaju tendenciju višeg BDP-a po stanovniku. Zemlje sa slabijim svojinskim pravima imaju niži dohodak po glavi stanovnika. Pored toga, zemlje sa jačim pravima svojine privlače više stranih direktnih investicija, a zemlje u razvoju sa jačim pravima svojine veći rast BDP-a po glavi stanovnika, od onih koji ne poštuju svojinska prava. Ovo je posebno važno imajući u vidu ulogu koju prava mogu da igraju u suzbijanju siromaštva.

Neke zemlje mogu osjetiti da su investicije u intelektualnu svojinu izvan njihovog dometa, ali one moraju shvatiti da su efikasna zaštita i kontrola prava intelektualne svojine ulog za dugoročni ekonomski uspjeh. Pored podsticanja domaćih inovacija, snažna prava intelektualne svojine povećavaju strana direktna ulaganja što dovodi do privrednog rasta.

5. MEĐUNARODNI INDEKS SVOJINSKIH PRAVA

Međunarodni indeks svojinskih prava (*The International Property Rights Index - IPRI*) je prva komparativna studija koja mjeri značaj i fizičke i intelektualne svojine i njihove zaštite za ekonomsko blagostanje. Da bi se obuhvatili i shvatili važni aspekti koji se odnose na prava svojine, *IPRI* se fokusira na tri oblasti: pravno i političko okruženje, fizičku svojinu i prava intelektualne svojine. Od velikog je značaja što studija iz 2010. godine obuhvata podatke za zaštitu svojinskih prava iz različitih izvora, često direktno dobijenih od stručnih istraživanja u okviru ocjenjivane zemlje.

Ukupna skala ocjenjivanja *IPRI* kreće se od 0 do 10.⁵ Slično tome, svaka podkomponenta stavljena je na istu skalu od 0 do 10. Struktura Indeksa svojinskih prava izgleda ovako:

1. Pravno i političko okruženje:
 - sudska nezavisnost,
 - vladavina prava,
 - kontrola korupcije i
 - politička stabilnost

⁵ Deset (10) predstavlja najjači nivo prava svojine, a nula (0) odražava nepostojanje bezbjednih imovinskih prava u zemlji.

2. Prava fizičke svojine:
 - zaštita prava fizičke svojine,
 - registracija imovine i
 - pristup kreditima
3. Prava intelektualne svojine:
 - zaštita prava intelektualne svojine,
 - patentna zaštita i
 - piraterija autorskih prava.

Studija iz 2010. godine analizira podatke za 125 zemalja širom svijeta, predstavljajući 97% svjetskog BDP-a. (Tabela 4).

Tabela 4. Rangiranje IPRI 2010⁶

Rang	Zemlja	Ocjena
1.	Finska	8.6
2.	Danska	8.5
2.	Švedska	8.5
4.	Holandija	8.4
15.	SAD	7.9
32.	Mađarska	6.5
34.	Slovačka	6.4
38.	Češka republika	6.2
46.	Grčka	5.9
52.	Slovenija	5.6
59.	Bugarska	5.2
69.	Hrvatska	4.9
80.	Crna Gora	4.5
88.	Rusija	4.3
97.	BJR Makedonija	4.1
104.	Srbija	3.9
109.	Albanija	3.8
116.	Bosna i Hercegovina	3.6
125.	Bangladeš	2.9

Izvor: INTERNATIONAL PROPERTY RIGHTS INDEX. (2010.)
"Report 2010". Washington: The Property Rights Alliance

Indeks u Bosni i Hercegovini porastao je 0,3 poena u 2010. godini u odnosu na prethodnu godinu, što predstavlja značajno poboljšanje. Ocjena pravnog i političkog okruženja je zanemarljivo opala, ali dalje razmatranje podkomponenta pokazuje neke znake poboljšanja. (Tabela 5.) Vladavina prava i kontrola korupcije ja povećana za 0,3 poena. Na žalost, rezultat ne odražava znake napretka, kao što nezavisnost sudstva oslikava pad za 0,8 poena. Na ocjenu prava fizičke svojine Bosne i Hercegovine uticala je, u velikoj mjeri, promjena u jednostavnosti registracije imovine. Za protekle tri godine, prosječna registracija imovine trajala je 331 dan. Politika razvoja u 2009. godini dovela je do skraćivanja perioda na 128 dana u 2010. godini. Kao rezultat, ova podkomponenta ima povećanje za 3,4 poena. U međuvremenu, primjenom konkretnih mjera, ocjena prava intelektualne svojine u Bosni i Hercegovini, ostala je nepromjenjena.

Uprkos ovim sveukupnim poboljšanjima, Bosna i Hercegovina se svrstava u zadnjih deset zemalja na *IPRI* rangiranju i ocjenjena je kao najgora u regionu. Ispred BIH se nalaze sve zemlje nastale raspadom bivše Jugoslavije, kao i zemlje poput Albanije, Bugarske, Mađarske i Rumunije (Tabela 4.)

⁶ Zemlje predstavljene u tabeli, izabrane su po slobodnoj volji autora.

Tabela 5. IPRI za Bosnu i Hercegovinu⁷

Kategorija	Ocjena	Rang (Svijet)	Rang (Region)
Ukupno	3.6	116 od 125	25 od 25
Pravno i političko okruženje	3.8	89 od 125	17 od 25
Sudska nezavisnost	2.7	109 od 125	21 od 25
Vladavina prava	4.3	74 od 125	15 od 25
Kontrola korupcije	4.4	74 od 125	16 od 25
Politička stabilnost	3.9	90 od 125	21 od 25
Prava fizičke svojine	4.4	114 od 125	25 od 25
Zaštita prava fizičke svojine	3.9	113 od 125	21 od 25
Registracija imovine	6.6	105 od 125	21 od 25
Pristup kreditima	2.8	91 od 125	21 od 25
Prava intelektualne svojine	2.7	117 od 125	20 od 25
Zaštita prava intelektualne svojine	2.1	117 od 125	25 od 25
Patentna zaštita	-	-	-
Piraterija autorskih prava	3.3	62 od 125	12 od 25

Izvor: *INTERNATIONAL PROPERTY RIGHTS INDEX*. (2010.) "Report 2010".
Washington: The Property Rights Alliance

6. ZAKLJUČAK

Nova ekonomija jeste ekonomija zasnovana na znanju i idejama o tome gdje je ključ poboljšanja životnog standarda i stvaranja novih radnih mjesta u mjeri u kojoj se inovativne ideje i tehnološke promjene uključuju u proizvode, usluge i proizvodne procese. Nova ekonomija predstavlja termin koji je suprotan definiciji „stare ekonomije”. Ova dva pristupa razlikuju se po osnovnom modelu rasta i izvorima ekonomskog rasta ekonomije. Sirovine, materijal, energija, novac i ekonomija obima zamjenjuju se znanjem i tehnološkim promjenama. Restrukturisanje preduzeća, ulaganje u informaciono-tehnološku komponentu preduzeća, rastuća konkurentnost i fleksibilno i razvijeno tržište rada i kapitala, izvori su rasta prema ovom konceptu. Razvoj IKT sektora, a posebno Interneta, revolucionarno mijenja tehniku odvijanja međunarodne trgovine novih, ali i klasičnih proizvoda i usluga. Uticaj intelektualne svojine raste svakodnevno, posebno u oblastima zasnovanim na znanju kao što su informacione tehnologije, komunikacije i biotehnologije. Zaštita intelektualne svojine doprinosi ekonomskom rastu kako u razvijenim, tako i zemljama u razvoju, podstičući investicije, kulturnu različitost i tehnički razvoj kao dio šireg političkog okvira. Svjetska banka dala je preporuku da bi pogodan pristup podrške i pomoći zemljama u razvoju trebalo da bude obezbjeđenje višeg stepena zaštite intelektualne svojine. Nisu dovoljne samo odgovarajuće zakonske pretpostavke i progresivne politike zaštite, već je neophodna djelotvorna nacionalna politika intelektualne svojine, pozitivan stav i široko rasprostanjeno javno mišljenje.

7. LITERATURA

- Đerić, Branko. (2008.) "Intelektualni kapital i razvoj »društva znanja«", *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Istočnom Sarajevu*, Broj 2,
 - Hartley, John. (2007.) *Kreativne industrije*. Beograd: Clio.
 - Idris, Kamil. (2002.) *Intelektualna svojina*. Beograd: Zavod za intelektualnu svojinu.
 - Tiesen, Rene et alia. (2006.) *Dividenda znanja*. Novi Sad: Adizes SEE.
 - Quah, Danny and Coyle, David (2002.) *Getting the Measure of the New Economy*. London: The Work Foundation.
- Neautorizovani izvori:
- BUSINESS SOFTWARE ALLIANCE*. (2010.) Piracy Impact Study The Economic Benefits of Reducing Software Piracy. Washington: BSA
 - UNCTAD*. (2009.) "Information Economy Report". New York, Geneva: United Nations
 - INTERNATIONAL PROPERTY RIGHTS INDEX*.. (2010.) "Report 2010". Washington: The Property Rights Alliance.
- Internet izvori:
- Vadim Kotelnikov. "Key Features of the New Rapidly Globalizing and Changing Knowledge Economy".
http://www.1000ventures.com/business_guide/crosscuttings/new_economy_transition.html
 - World Resources Institute, EarthTrends: Searchable Database - Economics, Business, and the Environment
http://earthtrends.wri.org/searchable_db/index.php?action=select_variable&theme=5

⁷ Zemlje predstavljene u tabeli, izabrane su po volji autora.